

આપણી વાત

સંકલન : પ્રફુલ્લ રાવલ

શ્રાવણી અમાસે જ્યારે પરિષદની પ્રવૃત્તિની વહી લખું છું ત્યારે વરસાદ વરસી ચૂક્યો છે. જુલાઈના અંતમાં વરસાદે મહેર કરી અને આજે વળી પાછો એ વરસી રહ્યો છે.

મોટે ભાગે ઓગસ્ટ વરસાદની ઋતુ રહી છે ત્યારે પણ પરિષદમાં બુધસભા નિયમિત રીતે મળે છે. એ જ રીતે પાક્ષિકીનો કાર્યક્રમ પણ થતો જ રહે છે. નવા સર્જકો એમની કૃતિ લઈને આવે અને એની ખુલ્લા મને ચર્ચા થાય તેમ આ બંને પ્રવૃત્તિઓ ચાલે છે. ૭મી ઓગસ્ટે રવીન્દ્રનાથનું સ્મરણ રવીન્દ્રભવન દ્વારા થાય છે. આ વખતે સુપ્રિયા રોયનું પરિષદમાં રવીન્દ્રભવનમાં આવવું એ યોગ સૌને આનંદપ્રદ રહ્યો. સાહિત્ય અકાદમી દિલ્હીની સાથે કવિસંધિનો કાર્યક્રમ ૨૩મી ઓગસ્ટે સંપન્ન થયો. યજ્ઞેશ દવેએ એમની કવિતાનો પાઠ કર્યો હતો અને કવિતાના ઉત્તમ ભાવકો તે કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ કાર્યક્રમનું સંચાલન ક્રિષ્ણા રાવે કર્યું હતું અને યજ્ઞેશ દવેનો પરિચય પ્રવીણ પંડ્યાએ આપ્યો હતો. કાવ્યપાઠ પછી પ્રશ્નોત્તરી અને મુક્ત ચર્ચા થઈ હતી અને મહામંત્રી પ્રફુલ્લ રાવલે સૌનો આભાર માન્યો હતો. આ દરમિયાન પરિષદ-પ્રમુખ ધીરુભાઈ પરીખ અમેરિકા ગયા છે અને ત્યાંથી ઇ-મેઈલ દ્વારા તેમનો સંદેશો આવ્યો છે કે ત્યાં જ યોજાયેલા કાર્યક્રમમાં એમણે પરિષદની વાતો ત્યાંના ગુજરાતી સમાજને પહોંચાડી છે. બીજી બાજુ જ્ઞાનસત્ર માટેની તૈયારી પણ ચાલી રહી છે.

મધ્યપ્રદેશના ઇન્દોર શહેરમાં ૨૮મા જ્ઞાનસત્રમાં સાહિત્ય સાથે નિરુબત ધરાવતા સૌ કોઈ આવે તેવી પરિષદની અપેક્ષા છે.

જન્મશતાબ્દી વ્યાખ્યાનમાળા

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત ક.લા. સ્વાધ્યાયમંદિર અંતર્ગત જન્મશતાબ્દી વ્યાખ્યાનમાળાના ઉપક્રમે તા : ૨૬-૭-૨૦૧૪ના રોજ શ્રી અનંતરાય રાવળના સર્જનકાર્ય પર ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના પ્રમુખશ્રી ધીરુભાઈ પરીખે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. કાર્યક્રમના આરંભમાં ક.લા. સ્વાધ્યાયમંદિરના કાર્યકારી નિયામકશ્રી પારુલબહેન દેસાઈએ જન્મશતાબ્દી વ્યાખ્યાનમાળા અંગેની ભૂમિકા બાંધીને અનંતરાય રાવળના વ્યક્તિત્વ વિશે કેટલીક મહત્વની ચર્ચા કરી હતી. ત્યારબાદ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના મહામંત્રીશ્રી પ્રફુલ્લભાઈ રાવલે શ્રી ધીરુભાઈ પરીખના સર્જન અને વ્યક્તિત્વ અંગે પરિચય આપ્યો હતો.

પ્રમુખશ્રી ધીરુભાઈ પરીખે પોતાની આગવી પ્રવાહી અને સાદી-સરળ શૈલીમાં

અનંતરાય રાવળના વ્યક્તિત્વ અને વિવેચનકલા અંગે પોતાના વિચારો રજૂ કર્યા હતા. પ્રારંભમાં ધીરુભાઈ પરીખે સર્જન અને વિવેચન વચ્ચેના સંબંધ વિશે વાત કરતાં બેન જોન્સન, એઝરા પાઉન્ડ અને એલિયટનાં સર્જન અને વિવેચન વિશેના વિચારો અંગેની ચર્ચા કરી. તેમણે અધ્યાપકીય વિવેચન, વિવેચનપૂર્વક અધ્યાપન અને વિવેચન એમ ત્રણેય સંજ્ઞા અને તેની પ્રક્રિયા વચ્ચેની ભેદરેખા સ્પષ્ટ કરી આપી હતી. ન્હાનાલાલ અને ગોવર્ધનરામ અનંતરાય રાવળના પ્રિય સર્જકો હતા, તેમ છતાં અનંતરાય રાવળે તેમના સર્જન અંગે દોષદર્શન અને માર્ગદર્શનનું કર્તવ્ય પણ તે ભૂલ્યા નહોતા. વળી અનંતરાય રાવળનાં ૧૦ જેટલાં પુસ્તકોમાં સૈદ્ધાંતિક અને કૃતિલક્ષી એમ બન્ને પ્રકારનાં વિવેચનો મળે છે. તેમનાં પુસ્તકોનાં શીર્ષકોમાં ‘સાહિત્ય’ શબ્દ વિશેષપણે જોવા મળે છે. ઉપરાંત તેમની શબ્દપસંદગી પણ પુસ્તકના વિષયો સાથે સુસંગત હોય છે, તે અંગે ચર્ચા કરીને અનંતરાય રાવળની શબ્દપસંદગી અને અભ્યાસનિષ્ઠા અંગે વાત કરી હતી. વિવેચન સર્જનને કઈ રીતે ઉપકારક નીવડે છે, તે અંગે ચર્ચા કરતાં તેમણે એક પ્રસિદ્ધ અને રસપ્રદ ઉદાહરણ આપતાં કહ્યું કે, એલિયટે ‘ધ વેસ્ટ લેન્ડ’ને પ્રગટ કર્યા પૂર્વે એઝરા પાઉન્ડને બતાવેલું. એઝરા પાઉન્ડે તેમાં કેટલુંક સંવર્ધન કર્યું હતું. ત્યારબાદ એલિયટે તેને પ્રસિદ્ધ કર્યું હતું. આ સંવર્ધિત કૃતિ, પાછળથી પ્રસિદ્ધ થયેલી મૂળ કૃતિ ‘અનકટ વેસ્ટ લેન્ડ’ કૃતિ કરતાં વિશેષ ઉત્તમ અને આસ્વાદ્ય હતી. તેમણે અનંતરાય રાવળની એક સારા વાચક તરીકે, એક અભ્યાસુ તરીકે, તેમની સમયસૂચકતા અંગે ચર્ચા કરીને અનંતરાય રાવળને ‘ગાંધીયુગમાં કામ કરતા પંડિતયુગના વિવેચક’ તરીકે ઓળખાવ્યા હતા.

તા.૨૧-૮-૨૦૧૪ના રોજ પાક્ષિકીમાં શ્રી અંજલી ખાંડવાળાએ ‘બા છે’ વાર્તાનું પઠન કર્યું હતું. અને શ્રી અજયસિંહ ચૌહાણે વાર્તાકાર શ્રી દશરથ પરમારની વાર્તા ‘દરબારગઢની બીજી મુલાકાત’નો આસ્વાદ કરાવ્યો હતો.

પરિષદના આગામી કાર્યક્રમો

જન્મશતાબ્દી વ્યાખ્યાનમાળા

સંયોજક : પારુલ કંદર્પ દેસાઈ, તા.૨૩-૯-૨૦૧૪ના રોજ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ-સંચાલિત ક. લા. સ્વાધ્યાયમંદિર અંતર્ગત જન્મશતાબ્દી વ્યાખ્યાનમાળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. આ વ્યાખ્યાનમાળામાં મૂર્ધન્ય સાહિત્યકાર મુકુન્દરાય પારાશર્ય વિશે શ્રી રમેશ ર. દવે વ્યાખ્યાન આપશે. અને ચરિત્રગ્રંથ ‘મારાં મોટીબા અને બીજી સત્યકથાઓ’માંથી જિજ્ઞેશ બ્રહ્મભટ્ટ પઠન કરશે.

પાક્ષિકી

તા. ૪-૯-૨૦૧૪ના રોજ પ્રફુલ્લ રાવલ ‘શીલાએ જાણ્યું અને...’ વાર્તાનું પઠન કરશે અને દીવાન ઠાકોર વાર્તાકાર શ્રી ગિરીશ ભટ્ટની વાર્તા ‘સુગંધ’નો આસ્વાદ કરાવશે.

સાંજે ૬.૧૫ કલાકે

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદમાં ૨૮મા જ્ઞાનસત્રનો વિગતવાર કાર્યક્રમ

તારીખ : ૧૯/૨૦/૨૧ ડિસેમ્બર ૨૦૧૪

યજમાન સંસ્થા : શ્રી ગુજરાતી સમાજ, ઇન્દોર (મ.પ્ર.)

પહેલી બેઠક : તા. ૧૯-૧૨-૨૦૧૪, શુક્રવાર : સવારે ૧૧.૦૦થી ૧.૦૦

ઉદ્ઘાટન

ગીત : સંગીતવૃંદ

સ્વાગત : પ્રમુખશ્રી (યજમાન સંસ્થા)

મંત્રીશ્રી (યજમાન સંસ્થા)

ઉદ્ઘાટક/અતિથિ : -

અધ્યક્ષ : શ્રી ધીરુ પરીખ

પ્રમુખશ્રીનો પરિચય : શ્રી પ્રફુલ્લ રાવલ

પ્રાસંગિક : શ્રી રઘુવીર ચૌધરી, ડર્ષ બ્રહ્મભટ્ટ

પરિષદનો અહેવાલ : શ્રી પ્રફુલ્લ રાવલ (મહામંત્રી)

આભાર : શ્રી રાજેન્દ્ર પટેલ

સંચાલન : શ્રી પ્રફુલ્લ રાવલ

બીજી બેઠક : તા. ૧૯-૧૨-૨૦૧૪, શુક્રવાર, બપોરે ૨.૩૦થી ૫.૦૦

સર્જનકર્તૃ પુનઃ મૂલ્યાંકન : બકુલ ત્રિપાઠી

અધ્યક્ષ : શ્રી હસિત મહેતા

(બકુલ ત્રિપાઠીના લલિત-હાસ્યનિબંધો)

અતિથિવિશેષ : શ્રી રતિલાલ બોરીસાગર

બકુલ ત્રિપાઠીના સાહિત્યમાં

રાજકીય કટાક્ષ : ઉર્વીશ કોઠારી

બકુલ ત્રિપાઠીની હાસ્યરચનાઓ : શ્રી જનક નાયક

ત્રીજી બેઠક : તા. ૧૯-૧૨-૨૦૧૪, શુક્રવાર, રાત્રે ૭.૩૦થી ૮.૦૦

પારિતોષિક વિતરણ

બકુલ ત્રિપાઠીનો હાસ્યદરબાર : શ્રી ગુણવંત વ્યાસ

તા. ૨૦-૧૨-૨૦૧૪, શનિવાર, સવારે ૮.૦૦થી ૯.૦૦

મધ્યસ્થ અને કાર્યવાહક સમિતિની સંયુક્ત બેઠક

પાંચમી બેઠક : તા. ૨૦-૧૨-૨૦૧૪, શનિવાર, સવારે ૧૦.૦૦થી ૧.૦૦

બે વર્ષના સાહિત્યનું સરવૈયું (૨૦૧૨-૨૦૧૩)

અધ્યક્ષ : શ્રી મનસુખ સલ્લા

કવિતા : શ્રી સુધાબેન ચૌહાણ

નાટક : શ્રી પ્રભુદાસ પટેલ

વિવેચન : શ્રી હેતલ ગાંધી

ચરિત્ર-સાહિત્ય : શ્રી પ્રશાંત પટેલ

અનુવાદ : શ્રી દર્શના ત્રિવેદી

સંચાલન : શ્રી નીતિન વડગામા

છઠ્ઠી બેઠક : (તા. ૨૦-૧૨-૨૦૧૪, શનિવાર, સાંજે ૩.૦૦થી ૬.૦૦

બે વર્ષના સાહિત્યનું સરવૈયું (૨૦૧૨-૨૦૧૩)

અધ્યક્ષ : શ્રી માધવ રામાનુજ

ટૂંકી વાર્તા : શ્રી દીવાન ઠાકોર

નવલકથા : શ્રી કેશુભાઈ દેસાઈ (૨૦૧૨)

શ્રી કનૈયાલાલ ભટ્ટ (૨૦૧૩)

નિબંધ : શ્રી કિશોરસિંહ સોલંકી

સંશોધન-સંપાદન : શ્રી પિકી પંડ્યા

બાળસાહિત્ય : શ્રી મીનાક્ષી ચંદારાણા

સંચાલન : શ્રી કીર્તિદા શાહ

સાતમી બેઠક : રાત્રે ૮.૩૦થી યજમાન સંસ્થા આયોજિત સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ

નાટક અતિથિવિશેષ : શ્રી ઉપેન્દ્ર ત્રિવેદી

આઠમી બેઠક : તા. ૨૧-૧૨-૨૦૧૪, રવિવાર, સવારે ૯.૦૦થી ૧૧.૩૦

સાહિત્યસ્વરૂપ : નવી સદીનાં નાટકો : પ્રવાહો અને પડકારો

અધ્યક્ષ : શ્રી મહેશ ચંપકલાલ

અતિથિવિશેષ : શ્રી સતીશ વ્યાસ

બદલાતું નેપથ્ય : શ્રી પ્રવીણ પંડ્યા

ઐતિહાસિક, પૌરાણિક અને

ચરિત્ર કેન્દ્રી નાટકો, નવી સદીમાં : શ્રી ધ્વનિલ પારેખ

‘નવી’ સદીમાં ‘જૂનાં’ નાટકો : શ્રી મહેન્દ્રસિંહ પરમાર

સંચાલન : શ્રી અજિતસિંહ ચૌહાણ

નવમી બેઠક : સમાપન બેઠક, બપોરે ૧૧.૩૦થી ૧૨.૩૦

આભારદર્શન : યજમાન સંસ્થા વતી :

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ વતી : શ્રી પ્રફુલ્લ રાવલ

નોંધ : જ્ઞાનસત્રમાં ભાગ લેવા ઇચ્છતા પ્રતિનિધિઓએ ભોજન-ઉતારા શુલ્ક રૂ. ૩૦૦

તથા પ્રતિનિધિ શુલ્ક રૂ. ૨૦૦ ભરવાના રહેશે. કુલ રૂ. ૫૦૦ થશે. વિદ્યાર્થીઓએ ૫૦%

રકમ રૂ. ૨૫૦ ભરવાના રહેશે. (કાર્યક્રમનો અહેવાલ રજૂ કરનાર વિદ્યાર્થીને પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવશે.) ભોજન-ઉતારા અને પ્રતિનિધિ શુલ્ક તા. ૧૦-૧૨-૨૦૧૪ સુધીમાં પરિષદ કાર્યાલય અમદાવાદમાં ભરી દેવાથી વ્યવસ્થા સરળ થશે, ત્યારબાદ સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

સાહિત્યવૃત્ત

‘સાહિત્યસંગમ’ સુરતના ઉપક્રમે ૨૦૦૦થી પણ વધુ મુક્તકોના રચયિતા કવિશ્રી ડૉ. દિલીપ મોદીના નવા મુક્તકસંગ્રહ ‘હે સખી ! તું રક્તમાં મારા વહે છે.’ લોકાર્પણ-સમારોહમાં પ્રમુખસ્થાને સાહિત્યકાર શ્રી નાનુભાઈ નાયક ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

વિશ્વકવિતા કેન્દ્ર અંતર્ગત

તા. ૩, ૧૦, ૧૭-૯-૨૦૧૪ના રોજ બુધસભા અને તા. ૨૪-૯-૨૦૧૪ના રોજ વ્યાખ્યાન. સાંજે ૭-૦૦ કલાકે.

ગુજરાતના કર્મશીલોને લંડન ખાતે સરદાર પટેલ

વિચાર-પ્રસાર સેવા માટે ખાસ સન્માન

છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી ગુજરાતભરમાં વિવિધ માધ્યમથી સરદાર પટેલના વિચાર-પ્રસારને ગામડે ગામડે પહોંચાડવાનું કામ કરનારા મહાનુભાવોના આ કામને ધ્યાનમાં લઈને ધી ઇન્ડો બ્રિટિશ કલ્ચરલ એક્સ્ચેન્જ(UK) ગુજરાત ખાતેના પ્રતિનિધિ શ્રી રમેશભાઈ પ્રજાપતિએ જણાવ્યું હતું કે આ સન્માન માટે ગુજરાતમાંથી સર્વશ્રી પી.કે.લહેરી, ઉર્વીશ કોઠારી, મણિલાલ પટેલ, રીઝવાન કાદરી, વિદ્યુત જોષી, ભીમજીભાઈ નાકરાણી અને ઘનશ્યામભાઈ પટેલને વિચાર પ્રસારની ખાસ સેવાને યાદ કરી, બિરદાવી અને પ્રતીકાત્મક મેમેન્ટો આપવામાં આવ્યા હતા.

વ્યાખ્યાનો

શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણી લોકસાહિત્ય અને ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટના સંયુક્ત ઉપક્રમે ભદ્રંકર વિદ્યાદીપક જ્ઞાન-વિજ્ઞાન વ્યાખ્યાનશ્રેણી અંતર્ગત શ્રી યોગેશભાઈ ગઢવીએ ‘ચારણી કથાપ્રસંગોનું પ્રસ્તુતીકરણ’ વિષય પર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટના ભદ્રંકર વિદ્યાદીપક વ્યાખ્યાનના ૨૦૦મા વ્યાખ્યાન પ્રસંગે શ્રી નિરંજન ભગતે ‘બ્રહ્માંડ : અંત ભણી વિશેના વક્તવ્યમાં જણાવ્યું કે સમયના પ્રવાહ સાથે એક સમયે આપણા ઋષિઓએ વિજ્ઞાનની ખોજ કરી એ જ રીતે આજના યુગમાં વિજ્ઞાન સતત જુદી જુદી શોધો કરે છે. આ પ્રસંગે ડૉ. સુબોધ ઝવેરીકૃત ‘બ્રહ્માંડ : એક રહસ્ય અને આધુનિક વિજ્ઞાન’ પુસ્તકનું વિમોચન પ્રો. પ્રહ્લાદભાઈ છ. પટેલે કર્યું હતું અને ત્યાર પછી ‘બ્રહ્માંડ : અંત ભણી’ વિશે ડૉ. સુશ્રુત પટેલે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.

વિજ્ઞાન-કથા-લેખકોને

ગુજરાતી પ્રતિનિધિ વિજ્ઞાનકથાઓનો કોઈ સંગ્રહ પ્રકાશિત થયેલ નથી તેના અનુસંધાને 'ગુજરાતી પ્રતિનિધિ વિજ્ઞાનકથાઓ'ના સંપાદન હેતુ વિજ્ઞાન-કથા-લેખકો પાસેથી તેમની શ્રેષ્ઠ વિજ્ઞાનકથા માટે ટહેલ નાખવામાં આવે છે. તો લેખકોએ નીચેના સરનામે વિજ્ઞાનકથા મોકલી આપવા વિનંતી છે.

ડૉ. રવીન્દ્ર અંધારિયા, ૨, અનુશીલ એપાર્ટમેન્ટ, ૧૦-એ, સરસ્વતી નિવાસ સોસાયટી, જૈન મર્ચન્ટ ટેરાસર પાછળ, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૭.